

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška a soudců a soudkyň Josefa Baxy, Michaely Bejčkové, Radana Malíka, Pavla Molka, Miloslava Výborného jako soudce zpravodaje a Daniely Zemanové v právní věci navrhovatele: **J. T.**, a dalších účastníků řízení (odpůrců): **1) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, **2) Politické hnutí STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ**, se sídlem V Rovinách 40, Praha 4, a **3) Ing. J. H.**, o návrhu na vyslovení neplatnosti voleb do Senátu Parlamentu České republiky konaných ve dnech 7. a 8. října 2016 (první kolo) a 14. a 15. října 2016 (druhé kolo) ve volebním obvodu č. 1 - Karlovy Vary,

t a k t o :

- I. Návrh **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Návrhem doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 24. 10. 2016 se navrhovatel domáhá vyslovení neplatnosti voleb do Senátu Parlamentu České republiky konaných ve dnech 7. a 8. října 2016 (první kolo) a 14. a 15. října 2016 (druhé kolo) ve volebním obvodu č. 1 - Karlovy Vary. Neplatnost voleb dovozuje z důvodu nerovného postavení kandidátů, mediální manipulace veřejnoprávních sdělovacích prostředků, odnětí volebního práva bezdomovcům, údajného nedoručení hlasovacích lístků navrhovateli, resp. dalším osobám, a z toho, že mu magistrát města Karlovy Vary odmítá již 13 let vydat občanský průkaz, což mu znemožňuje volit.

[2] Nerovné postavení kandidátů je podle názoru navrhovatele založeno zvýhodněním kandidátů těch politických stran, které mají zastoupení v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a které pobírají z tohoto titulu příspěvky ze státního rozpočtu. Jejich kandidátům nemohou nezávislí kandidáti nebo zástupci stran, které příspěvky ze státního rozpočtu nedostávají, konkurovat (například způsobem volební kampaně), takže nemají reálnou šanci ve volbách uspět. Volby v důsledku tohoto jevu nejsou svobodné ani demokratické, je porušena volná soutěž politických stran a omezen přístup občanů k politickým funkcím za rovných podmínek. Nejvyšší správní soud by měl z tohoto důvodu předložit věc Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy.

[3] Veřejnoprávní média v České republice neposkytují nezávislým kandidátům nebo kandidátům menších stran dostatečný prostor k prezentaci. Jimi vysílané předvolební

průzkumy politických preferencí v těchto senátních volbách často neodpovídaly realitě a sloužily k manipulaci s veřejným míněním. Nevyváženost vysílaných údajů je v rozporu s právem na informace, s právem na rovný přístup k voleným funkcím a s právem na svobodnou soutěž politických stran.

[4] Občanům bez bytu a domovní schránky nemohly být předem doručeny hlasovací lístky, letáky a jiné předvolební materiály. Bezdomovci nepatří do žádného volebního okrsku, nemají proto možnost využít své volební právo. Tím je porušeno jejich právo podílet se na správě veřejných věcí a volební právo nelze označit za všeobecné.

[5] Navrhovatel uvedl, že mu bylo vráceno české občanství v roce 2003 po návratu z USA, kam emigroval v roce 1969. V České republice se však „stal obětí justiční a policejní mafie“, přičemž mu coby kandidátu na prezidenta „stát znemožnil se účastnit druhého kola v minulých volbách a v současných volbách r. 2016 mu bylo znemožněno se jich účastnit, protože [mu] již 13 let [stát] odmítá vydat občanský průkaz“, a to přestože doložil vše, co po něm bylo požadováno (kromě apostily českého konzulátu v USA, již předložit nemohl, neboť se „kvůli policejní a justiční mafii“ zdržuje v České republice).

[6] Na základě uvedených důvodů navrhuje, aby Nejvyšší správní soud vyslovil neplatnost voleb do Senátu v obvodu Karlovy Vary.

[7] Odpůrkyně ad 1) se ve vyjádření k návrhu zaměřila především na realizaci volebního práva osob bez faktického trvalého pobytu, poukázala na právní úpravu zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, dle kterého mají tyto osoby trvalý pobyt v místě sídle ohlašovny. Zde jsou vedeny ve stálém seznamu voličů a do sídla ohlašovny jsou jim doručovány i hlasovací lístky. K údajnému nedoručení hlasovacích lístků odpůrkyně 1) uvedla, že z návrhu není patrné, „zda se nedoručení hlasovacích lístků týká voleb do Senátu, neboť navrhovatel ve svém podání odkazuje na právní úpravu voleb do zastupitelstva kraje. [...] Voliči, kteří neobdrželi hlasovací lístky na adresu svého trvalého pobytu, mohou žádat přímo příslušný obecní úřad, nebo se můžou v souladu s § 12 odst. 3 písm. a) [zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů; dále jen „volební zákon“] domáhat ochrany u krajského úřadu prostřednictvím stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb. Dostatečná zásoba hlasovacích lístků byla také pro voliče na jejich vyžádání k dispozici přímo ve volebních místnostech. Hlasovací lístky pro druhé kolo voleb do Senátu obdrželi voliči podle § 76 odst. 4 volebního zákon až ve volební místnosti ve dnech voleb.“ Ani další námitky nepovažovala za důvodné, a to s odkazem na konstantní judikaturu Ústavního a Nejvyššího správního soudu.

[8] Ostatní účastníci řízení se k návrhu nevyjádřili.

[9] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou v posuzované věci splněny podmínky řízení; shledal, že návrh obsahuje veškeré zákonem stanovené náležitosti (§ 37 odst. 3 a § 93 odst. 2 s. ř. s.) a byl podán osobou oprávněnou (§ 90 odst. 1 s. ř. s. a § 87 odst. 2 volebního zákona) ve lhůtě deseti dnů po vyhlášení celkového výsledku voleb (§ 87 volebního zákona) u věcně a místně příslušného soudu (§ 88 volebního zákona a § 90 s. ř. s.).

[10] Po ověření podmínek k projednání a rozhodnutí věci Nejvyšší správní soud přistoupil k věcnému posouzení návrhu.

[11] V úvodu je nutno konstatovat, že námitky týkající se nerovného postavení kandidátů, mediální manipulace a odnětí volebního práva bezdomovcům jsou formulovány obecně, bez vztahu k napadeným senátním volbám ve volebním obvodu Karlovy Vary. Navrhovatel

jimi kritizuje určité společenské jevy a dovozuje rozpor s ústavním pořádkem. Nejvyšší správní soud při přezkumu platnosti voleb používá konstantní judikaturou ustálený postup, při kterém zjišťuje, zda došlo k porušení volebního zákona; zda toto porušení mělo vztah k celkovým výsledkům voleb v napadeném obvodu, a zda je dána zásadní intenzita této zjištěné nezákonnosti, která musí v konkrétním případě dosahovat takového stupně, aby bylo možno důvodně se domnívat, že pokud by k nezákonnému jednání nedošlo, nebyl by kandidát zřejmě vůbec zvolen (poprvé viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2007, čj. Vol 6/2004 - 12). Výhrady navrhovatele zpochybňujícího platnost voleb je tedy nutno spojit s konkrétními nedostatky těchto voleb.

[12] Námitka nerovného postavení kandidátů politických stran zastoupených v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a ostatních kandidátů napadá obecně systém financování politických stran v České republice a namítá jeho protiústavnost, která ovlivňuje i průběh a výsledky voleb v podobě výhodnějšího postavení kandidátů politických stran pobírajících příspěvky od státu. Otázkou finanční podpory politických stran a hnutí se zabýval Ústavní soud v nálezu dne 18. 10. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 26/94 (publ. i pod č. 296/1995 Sb.). Zaujal v něm stanovisko, že v Ústavě České republiky ani v Listině základních práv a svobod, ani v mezinárodních smlouvách podle čl. 10 Ústavy, nelze nalézt oporu pro principiální odmítnutí finanční podpory politických stran státem, pokud tato podpora nepřekročí míru respektující hranici upravenou v čl. 20 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, podle něhož jsou politické strany a politická hnutí odděleny od státu. Financování politických stran v České republice se shoduje s úpravou většiny evropských zemí se srovnatelným systémem politických stran.

[13] V projednávané věci navrhovatel neuvedl skutečnosti, které by zpochybňovaly výše citované závěry Ústavního soudu, a zejména neposkytl tvrzení, z nichž by bylo možno dovodit, že při napadených senátních volbách byl porušen volební zákon v důsledku nerovného postavení kandidátů.

[14] Aktivita veřejnoprávních sdělovacích prostředků v průběhu voleb je navrhovatelem kritizována též pouze v obecné rovině. Obecně lze přisvědčit tvrzení, že případné uveřejnění záměrně nesprávných volebních průzkumů by mohlo narušit svobodnou soutěž politických stran a rovný přístup občanů k voleným funkcím. Navrhovatel však neuvádí, o jaké konkrétní průzkumy se v těchto volbách jednalo a jak ovlivnily jejich platnost. Jde tedy pouze o spekulaci a plošnou kritiku činnosti veřejnoprávních médií, bez vazby na platnost konkrétních voleb. V obecné rovině k otázce působení sdělovacích prostředků ve volebním procesu Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení čj. Vol 15/2006 - 20 ze dne 29. 6. 2006.

[15] V námitce týkající se odnětí volebního práva bezdomovcům nejsou uvedeny konkrétní osoby, kterým by bylo z důvodu této životní situace znemožněno právo volit. Nejvyšší správní soud souhlasí s tím, že pro výkon volebního práva je podstatné místo trvalého pobytu voliče a v souvislosti s tím poukazuje na právní úpravu místa trvalého pobytu dle § 10 zákona o evidenci obyvatel. Podle tohoto ustanovení si občan zvolí místo trvalého pobytu podle zákonem určených kritérií a podmínek. Zákonná úprava je koncipována tak, aby u každého občana mohlo být v případě potřeby určeno místo trvalého pobytu. U osob, které si místo trvalého pobytu z jakéhokoliv důvodu neurčí, je tímto místem sídlo ohlašovny; zákon stanoví kritéria pro její místní určení. Je tedy vyloučeno, aby volič nemohl vykonat své volební právo pouze z toho důvodu, že v době voleb nemá stálé nebo žádné bydliště, tj. faktické místo trvalého pobytu. Tyto osoby musí však, v případě zájmu být aktivním voličem, projevit součinnost, konkrétně se zajímat o to, jaká ohlašovna je v jejich případě místem trvalého pobytu, zde si vyzvednout hlasovací lístky a v jejím obvodu volit. Nelze proto přisvědčit tvrzením navrhovatele o porušení všeobecnosti voleb či jiného článku Ústavy a Listiny základních práv a svobod.

[16] Taktéž námitka údajného nedoručení hlasovacích lístků je formulována pouze obecně, neboť navrhovatel vedle tvrzení, že jemu samému hlasovací lístky doručeny nebyly, uvedl pouze, že „[r]ozhodně nešlo jen o ojedinělé případy.“ Takto obecně formulovaná námitka však k prohlášení voleb za neplatné vést z podstaty věci nemůže, neboť ani v tomto případě není zřejmé, kterým osobám (vyjma samotného navrhovatele) bylo z důvodu tvrzeného pochybení znemožněno právo volit, resp. kolik takových osob mělo být. Nadto se každý volič, jemuž hlasovací lístky z jakéhokoli důvodu doručeny nebyly, mohl obrátit na příslušný obecní úřad a domáhat se jejich vydání, popřípadě si je mohl vyzvednout přímo ve volební místnosti. Aniž by tedy Nejvyšší správní soud ověřoval pravdivost tohoto navrhovatelova tvrzení, dospěl k závěru, že i pokud by k tvrzenému pochybení vskutku došlo, nejednalo by se o natolik intenzivní porušení volebního zákona, že by zakládalo důvod k prohlášení voleb za neplatné.

[17] Nedůvodná je též navrhovatelova námitka, dle níž mu mělo být znemožněno volit tím, že mu stát údajně odmítá vydat občanský průkaz. Nejvyšší správní soud na tomto místě připomíná, že neplatnosti voleb do Senátu Parlamentu České republiky se lze domáhat jen za podmínky, že je tvrzeno porušení volebního zákona (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 12. 2004, čj. Vol 9/2004-9, č. 470/2005 Sb. NSS) či, přesněji vyjádřeno, porušení zákonů upravujících právní materii s volbami bezprostředně související. Navrhovatel však v této souvislosti žádné porušení volebních předpisů (objektivního volebního práva), které by bylo způsobitelné založit protiprávnost ve smyslu shora uvedeného algoritmu volebního přezkumu (viz zde odst. [11]), netvrdil; jím uváděné (nijak však neprokázané a žádnými důkazními návrhy nepodpořené) obtíže s vydáním občanského průkazu nelze řešit prostřednictvím návrhu na vyslovení neplatnosti voleb.

[18] Žádná z námitek navrhovatele nebyla důvodná; nebyl shledán ani důvod k podání návrhu Ústavnímu soudu dle čl. 95 odst. 2 Ústavy. Nejvyšší správní soud proto návrh na vyslovení neplatnosti voleb do Senátu ve volebním obvodu Karlovy Vary ve dnech 7. a 8. října 2016 (první kolo) a 14. a 15. října 2016 (druhé kolo) zamítl. O návrhu rozhodl dle § 90 odst. 3 s. ř. s. bez jednání.

[19] V souladu s § 93 odst. 4 s. ř. s. soud rozhodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. listopadu 2016

Tomáš Langášek
předseda senátu